

»...som dine dage skal din styrke være« (5. Mos. 33,25)

Bønnevagt

Jeg vil med disse linier kalde til forbøn for *Færøerne*. Enhver, der har været oppe på de nøgne, prægtige øer, vil vide, at befolkningen altid har måttet skaffe sig det daglige brød med livet som indsats ude på havet eller ved fuglefangst og ægindsamling ned ad de lodrette klipper. I århundreder har man kæmpet imod fattigdom og anden nød uden synderlig hjælp henedefra.

Med *hjemmestyrets* indførelse for ca. 45 år siden begyndte en opgangsperiode, der varede i ca. 40 år. Fiskeflåden blev moderniseret – filetfabriker og andre virksomheder til behandling af fangsten oprettedes – handelsforbindelserne udvidedes til store dele af verden – infrastrukturen blev bragt op på et højt niveau – levestandarden blev i løbet af en generation forbedret i alle henseender, så den på intet område står tilbage for vor hernede.

Så kom krisen og modgangen. Fiskekvoter og adskilligt andet formindskede fangsten – og nu er øerne tynget af en gæld, som knuger befolkningen.

Der rettes alvorlig kritik imod de færøske politikeres dispositioner, og rigtigt er det, at de har disponeret for flot og letsindigt i mangt og meget. Men danske politikere bør komme i hu, at de disponerede lige så letsindigt i sin tid og førte Danmark hen imod »afgrunden«. Vi har imidlertid andet end havet at leve af – vore muligheder er flere end færingernes – det var derfor lettere for vore politiske ledere at føre vort land ud af krisen (hvis vi i øvrigt er ude af den).

Vejen ud af nød går bedst og sikrest gennem *erkendelse*, d.v.s. erkendelse af *skyld*. Færingerne må erkende deres skyld. Danskerne må erkende deres skyld. I et rigsfællesskab har man fælles skyld.

Nu er der sjældent nogen, der frivilligt erkender og bekender sin skyld. Man forsværer, forklarer og bortforklarer den helere. Det er bl.a. derfor, jeg kalder til *forbøn*.

Det åndelige liv på Færøerne har, så vidt jeg kan bedømme, dybere rødder i befolkningen end henede. Jeg har været til bønneføde i *Torshavn* med hundredvis af deltagere. Jeg har en følelse af, at færingerne som helhed er mere indstillet på at søge Gud – søge Hans svar – søge Hans vej, end vi, og at de vil finde Hans løsning på problemerne.

Nok er det *svære* tider deroppe, men det er ikke *dårlige* tider, hvis flere og flere søger ind i Guds nærhed i ydmygelse og bøn. Det er langt vigtigere, end hvad politikere kan finde på, og det har magten over politikerne, så at de, hvad enten de forstår det eller ej, tvinges til at tjene Guds vilje og plan med det færøske folk.

Kan være, politikerne henede løber ind i nogle nederlag og ydmygelser! Det kunne også bane vejen for noget nyt og bedre. Jeg har svært ved at forstå, at regeringen modsætter sig lagtingets ønske om en dommerundersøgelse af de transaktioner, som bl.a. *Den danske Bank* var indblandet i.

Tænk, om vor fælles krise ved Guds

nåde førte til, at politikerne henede og deroppe erkendte deres fejl og forsømmelser og ydmygede sig! Da ville der blive skrevet historie – næsten verdenshistorie, thi skønt politiske ledere ofte gør det forkerte (tænk blot på alle ulykkeslovene i vort land!), og skønt det er sørgeligt sandt, hvad den svenske statsmand *Axel Oxenstierna* sagde: »Man skulle vide, med hvilken dårskab rigerne styres!« så er det endnu aldrig sket, at nogen ledende politiker åbent har erkendt sin skyld. Da ville Færøerne og Danmark erfare, at Gud er nationernes Herre, og at magten til at vel-signe er Hans.

Færøerne er et lille land. Danmark er et lille land. Et folks betydning består imidlertid ikke i dets størrelse, ej heller i dets velstand. Det er retfærdighed, der løfter et folk og giver det betydning. Synd er derimod ethvert folks skændsel. Velstand har aldrig løftet et folk. Det er måske Guds nåde imod det færøske folk, at han har gjort indhug i dets velstand. Han vil give det noget bedre: en fornyelse i retfærdigheden, d.v.s. en fornyelse i dets høje kald: som et lille bitte folk at gå i spidsen, hvad retfærdighed, sandhed og Guds frygt angår.

Tænk, om Danmark så fulgte efter!

Med Ordspr. 14,34 sender jeg mange varme hilsener til alle forbedere oppe på klippeøerne og henede!

Poul Madsen

Kristenlivet

Kristenlivet er hverdagsliv til Guds ære. De kendte ord: »Der, hvor du ikke er, er lykken!« bliver af mange kristne oversat således: »Der, hvor du ikke er, skal du tjene Gud!« men det er en alvorlig misforståelse.

Manden

Han skal arbejde og dermed tjene til føden for sig og sine. Vil han ikke arbejde, skal han ikke have føden – menigheden skal altså ikke understøtte ham med penge.

Mange var dengang *trælle*. De skulle ikke ønske sig andre steder hen, men forblive i deres trællestand og derved tjene Herren. De er *Herrens tjenere* og bærer dermed den *højeste titel* noget menneske kan få.

Deres tjeneste består i at være lydige

imod deres jordiske herrer som mod Kristus (Efes. 6,5 iflg.). Hvis det nu hindrer dem i at komme til møde, hvad da? Da er det ingen hindring for deres tjeneste for Herren! Den består nemlig ikke i at gå til møde, men i at gøre de gode gerninger, Herren har lagt til rette for dem.

Hvis de har strenge, krævende herrer, der slår dem, hvad da? Da skal de finde sig i den slags genvordigheder og regne det for en del af Guds nåde. Bærer de disse uretfærdigheder med Kristi sind, da aflægges de et stærkt vidnesbyrd (1. Peter 2,18 iflg.). Det er langt vigtigere end at gå til møder. Der aflægges ikke mange vidnesbyrd for verdens børn ved menighedens møder, men på arbejdspladsen savner Guds børn aldrig lejlighed dertil.

Hvis manden er *arbejdsgiver*, skal han

betænke, at han i forhold til Herren ikke er mere end de, der er ansatte hos ham. Han er som de *Herrens tjener*. Derfor skal han udføre sit arbejde som de, d.v.s. for Herren. Men da han i de jordiske forhold er blevet sat i en stilling over sine ansatte, skal han huske at gøre Guds vilje af hjertet imod dem.

I dette *hverdagsliv med Herren* gives der ikke megen tid til spekulationer og »dybe« overvejelser. Det er en *virkeliggørelse af Bjergprædiken*. Det består mest i handling. Dets kendetegn er tros-lydighed. Tiden bliver ikke spildt, men fyldt. Derfor er der ikke tid til for mange ord, slet ikke til snak.

»Vær mandige, vær stærke, alt ske hos jer i kærlighed,« sagde *Paulus*, og hans ord passer til det nøgterne, sunde, kræven-

de hverdagsliv, som Guds Ånd stiller Herrens udvalgte i. Her er kærlighed, men ikke blødsødenhed. Her kommer der til at stå respekt om vidnesbyrdet. Herrens vidner nøjes ikke med at aflægge et vidnesbyrd; de er Hans vidner.

Her bliver mændene *værdige mænd* uden hovmod og overlegenhed. Følelseslivet bliver rent; sentimentalitet og selvmedlidenhed renses ud; afholdenhed, udholdenhed, Guds frygt, broderkærlighed og kærlighed til alle behersker sindene.

Det herlige ved dette krævende, under tiden barske hverdagsliv er, at det er *et værn imod åndelig forfladigelse, udflydning og forførelse*.

For det *første* åbnes ørerne hos enhver, der gør Guds vilje i hverdagen, hvor slid som og krævende den end er. Han lader sig ikke imponere af store ord og gebærder. Han lader sig ikke lokke af gyldne løfter om et »langt rigere kristenliv« end det, han står i midt i den grå hverdag. Der findes intet rigere end at gøre Guds vilje dag ud og dag ind. Der findes intet mere åndeligt end at gøre det gode og blive ved dermed.

For det *andet* kender mænd, der er tro i det daglige, som regel Herren bedre end prædikanter, der aldrig har bestilt andet end at gå til møder og holde taler. De har ganske vist ikke så let ved at formulere sig, men det er deres styrke. Det bevarer dem fra at tale om noget, de ikke forstår sig på. Guds rige består ikke i ord, men i kraft; det ved disse mænd, men det ved mange prædikanter kun i teorien; alligevel taler de om det. De har for let ved at formulere sig. Det viser sig, at hårdt arbejdende fiskere, landmænd, håndværkere, arbejdsmænd værner evangeliet bedre end mange forkyndere. Det skyldes, at de dagligt er i forbindelse med virkeligheden og ved, hvad den kræver af dem. De holder Jesu befalinger; de kender Ham og følger Ham. *Ordsprogenes Bog* har sat sit sunde præg på dem.

For det *trede* kender sådanne mænd til at *kæmpe*. Deres tilværelse er i mangt og meget en *daglig kamp*. De kender til modgang – til skuffelser – til at blive uretfærdigt behandlet – til at overvinde træthed og mismod – til at gå en ekstra mil – til at overvinde det onde med det gode – det går ikke af sig selv – det er *troens gode strid i hverdagen*. Således kender de til noget af det, *Paulus* skriver om – de kan ikke prædike derom, men deres liv vidner derom. De værner menigheden. Uden dem var det hele fornøjelighed, underholdning, store ord – til sidst forførelse.

For det *fjerde* har den slags mænd en *hellig syndsbevidsthed*. De tager ikke overlegent på begrebet synd. De dømmer sig selv for ikke at blive dømt sammen

med verden. De er i en vis forstand pietister; derfor er »moderne kristendom« dem en vederstyggelighed. De ved, hvad ægte vækkelse er, fordi de selv blev overbevist om synd og brød sammen; de ved, hvad *ordet om korset* formår, og vil ikke vide af andet. Den populære kristelige jargon er ikke noget for dem. Navnet *Jesus* er dem helligt, dyrebart ogært.

De er menighedens søjler.

Kvinderne

Den gifte kvinde skal føde børn og opfostre dem. Det er hendes moderkald. Det skal hun være tro imod. Der findes intet højere kald. Hun frelses under opfyldelsen af dette kald, ligesom enhver af os frelses under opfyldelsen af sit kald. Vi frelses ikke af det, men under opfyldelsen af det. Da lærer man Herren at kende i sandhed.

En moders hverdag er dag ud og dag ind det samme arbejde. Det kræver alt af hende. Hun berømmes i Skriften (Ordspr. 31). Arbejdstiden fastlægges ikke ved overenskomstforhandlinger, men af kravene, og de er hver dag mange. Ingen lærer bedre end en husmor med mange børn, hvad det vil sige, at *som din dag er, således er også din styrke*. Hun laver mad – hun reparerer – hun gør rent – hun tager imod gæster – hun læser lektier med børnene – hendes arbejde er endeløst – og det er altsammen *åndeligt arbejde på højeste plan*, fordi det er Herrens vilje og kræver alt af hende. Hun har ikke tid til at gå til mange møder; hun har heller ikke tid til lange telefonsamtaler om »åndelige ting«, thi hun er Herrens tjenerinde.

Hun ser altid godt ud, skønt hun ikke gør meget ud af sit ydre, thi hun bærer en moders præg, og det er kønt. Hun klæder sig ligesom sin mand værdigt, men ikke moderne. Som synderes ansigtsudtryk vidner imod dem, vidner en hellig kvindes udseende om Herren.

Ugifte kvinder har mere tid til overs end gifte. Deres arbejdstid er helliget Herren; deres fritid er det også. Derfor løber de ikke rundt og blander sig i ting, der ikke kommer dem ved; de er ikke snakkesalige, men gør gode gerninger.

Kvinderne har en indflydelse, som ikke står tilbage for mændenes, men ofte overgår den. En hellig, friggjort, trofast kvinde gør et stærkere indtryk end en helliggjort mand. Hun er uundværlig, hvis det ophøjede rene, sande og kærlige endnu skal komme til udtryk. Jeg har aldrig hørt det sagt om en mand, men jeg har hørt det sagt om en kvinde: »Der gik en engel igennem stuen!«

Hverdagen

*Guds ord og bøn*nen er grundlaget for enhver hverdag. Mand og hustru beder sammen, og børnene inddrages deri, alt som

de vokser til.

Hverdagen består bl.a. af *måltider*. Her lyder Guds ord og bønne også, og så nyder man, hvad der står på bordet. Det er Guds gaver. Bordet er rent og net, maden sund og nærende. Måltidet bliver aldrig en selvfølge – heller ikke en biting, som skal overstås hurtigst muligt – slet ikke et »uåndeligt nødvendigt onde« – det er hver gang en *gave ovenfra* og en *glædesstund*.

Ved bordet går tanker ofte til alle de sultende og alle de ensomme. Derfor ser man ofte gæster ved bordet.

Dernæst består hverdagene af *arbejde*, således som det er beskrevet i Bibelen. Der findes intet arbejde, der ikke er meningsfyldt, når det gøres for Herren.

Består dagene ikke i andet end *Bibel-læsning, bøn, måltider* og *arbejde*? Er dagene præget af *tung alvor*? Nej, de er kendetegnet af, at vi øser vand med glæde af frelsens kilder!

Skaberen har fyldt hverdagene med glæde. Der er glæde over børnene – glæden over enhver blomst – glæden over de vekslende årstider – glæden over at nyde måltiderne med taksigelse – glæden over hinanden – glæden over venskaber, forbedere og eksempler til efterfølgelse – glæden over alt, hvad der er rent og har godt lov – arbejdsglæden – glæden over at måtte glæde andre – og uendeligt meget andet, først og sidst glæden over, at vore navne er indskrevet i Himlene.

Derfor er helligheden ikke tvang. Børnene opdrages med den visdom, som evangeliet bringer, og som nok kan være myndig, men aldrig ukærlig og hård.

Hvor er *det åndelige* blevet af i alle disse almindeligheder og selvfølgeligheder, i alt dette hverdagsagtige?

Det er til stede i rigt mål, thi det gennemtrænger hele hverdagen.

Og denne åndelighed er et værn imod al opskruet »åndelighed«, der ikke er andet end kødet, opsvulmet i åndelig forklædning.

Skal man da ikke *faste*? Det er nok muligt, men i så fald er det bedst at gøre det i stilhed, skjult for andre. Det er i hvert fald ikke noget, man skal fremhæve, thi så bliver fasten blot en anledning til åndeligt hovmod, og det er værre end alt andet. Og fasten skal ikke give andre det indtryk, at den, der spiser og nyder måltiderne, er mindre åndelig end den, der faster.

Skal man ikke *prioritere det åndelige forud for alt andet*? Det kommer an på, hvad du mener hermed. Hvis du mener, at du skal sætte dagligdagens pligter til side for at fordybe dig i det åndelige, tager du alvorligt fejl. Det ville være uåndeligt; Helligånden lærer os ikke at forsømme vore pligter til fordel for »det åndelige«. Du må ikke blive en plage for dine omgi-

velser ved f.eks. at forsømme husholdningen, rengøring og madlavning til fordel for bibellæsning og bøn. Jesus gjorde ikke *Maria*, der satte sig ved hans fødder, forsømmelig, men udrustede hende desto bedre til dagens gerning.

Du prioriterer kun det åndelige forud for alt andet ved at gøre alt dit arbejde af hjertet for Herren. Dertil behøver du dagligt ny nåde hver morgen, og det kan du modtage, thi det giver Gud dig gerne. Kniber det med tid til Bibellæsning og stilhed, står man tidligere op om morgenen.

Vort liver skjult med Kristus i Gud midt i vor hverdag, men kommer til udtryk, når vi dag for dag *lever Kristus-livet* i alle vore gøremål, der er så almindelige, at alle andre mennesker også må udføre dem, men må udføre dem uden Guds Ånd.

Søndagene

Hverdag og højtidsdag indgår i livets rytme fra Skaberens hånd. Og det er herligt.

I overensstemmelse hermed taler Skriften om *hverdagsdragt* og *højtidsdragt*. Ja, den er så »jordisk«, at den taler om »fede spiser og søde drikke« på festlige dage! Har du kendt magen! Er kristenlivet så almindeligt?

Synes du, det er så almindeligt? Det kræver lidt ekstra, hvis du vil være med til det – og dette »ekstra« er ikke så almindeligt i dag. Derfor er glansen i høj grad gået af tilværelsen.

Og så er der *formiddagens Gudstjeneste*. Hvor kan det være både festligt og helligt at gå til Gudstjeneste sammen! Fællessangen åbner Himmelen over os. Lyder Ordet i Ånd og sandhed, så vi mærker, at Skriften oplades for os, da oplever vi Herren selv i vor nærhed. Brødsbrydelsen og fællesbønnen binder os sammen med Ham og hverandre.

Desværre er det mange steder i vort land ikke muligt at gå til en sådan Gudstjeneste, fordi den findes ikke. Da kan familierne samles i et hjem og erfare, at Herren er til stede midt iblandt dem.

Børnene skal vænnes til at holde hviledagen på evangelisk måde, helst ved at være med til Gudstjeneste – men de skal ikke vænnes til at kede sig – at få ringagt for begrebet Gudstjeneste – at være med til noget, som ingenting er, skønt det kaldes Gudstjeneste – da er det bedre at samles privat under enkle, men sandfærdige ords magt.

Det åndelige liv

Kristenlivet er hverdagslivet levet i troslydighed imod Jesu befalinger. Det er med andre ord *det evige liv midt i hverdagen*.

»På det jævne, på det jævne, ikke i det himmelblå – der har livet sat dig stævne – der skal du din prøve stå!« synger vi. Står du prøve, da er det jævne beåndet af den himmelske verden. Da vandrer vi »i det himmelske« midt i det daglige. Da vandrer vi Herren værdigt! Her er ikke rum for sløseri med nogen ting, end ikke med påklædningen. Her er ikke plads for tarveligheder af nogen art.

Her er en mand en mand – og en kvinde er en kvinde.

»Der kommer en midnatstime, da vi alle må demaskere os,« siger *Søren Kierkegaard*. Ja, det gør der. Der kommer en stund, da det bliver afsløret, hvem vi virkelig var, hvad vi virkelig udrettede, og hvor meget vore ord var værd.

Da er det godt, om vi har stået prøve i hverdagene!

Tilbage til virkeligheden! Tilbage til det åndelige liv! Tilbage til kristenlivet, som det i sandhed er!